

1. Obiekt

OBORA DWORSKA

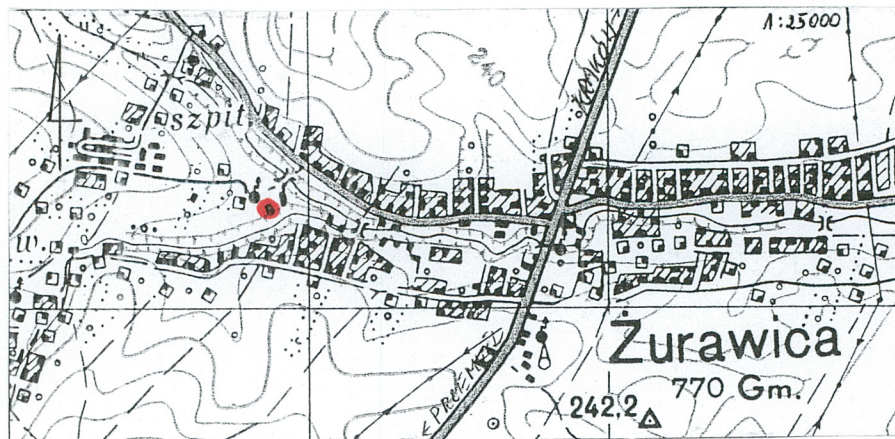
2. Czas powstania

pocz. XX w.

3. Miejscowość

ŻURAWICA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Żurawica
ul. Wyszyńskiego 5

Nr hipot.

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie

gmina Żurawica

PRZEMYSŁ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna 1. VI. 1975

województwo rzeszowskie

powiat przemyski

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowany

10. Rejestr zabytków

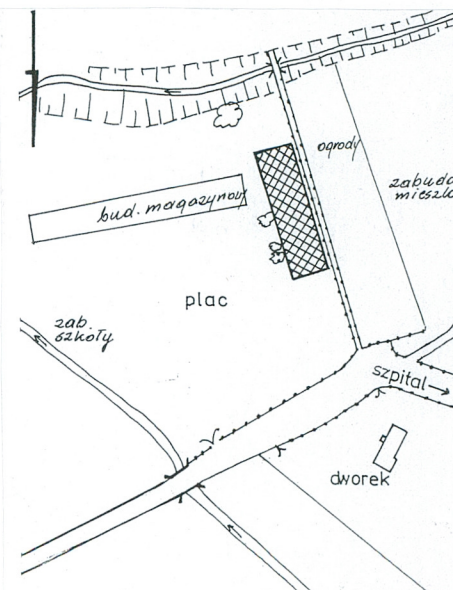
A-1381 26.02.2016

A:400

0 2 4 6 8 10m

50,0

14,0

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Obora była elementem folwarku Sapiarów w Żurawicy Górnej, którego centrum stanowiła drewniana rządcówka – dworek usytuowana po przeciwnej stronie drogi. Teren ten został zagospodarowany najpóźniej w I poł. XIX w. przez Leona Sapiarę, który wówczas zaczął tworzyć w Żurawicy nowoczesną gospodarkę – m.in. założył olejarnię i gorzelnię. Powstały wówczas dwa folwarki – w Żurawicy Dolnej i Żurawicy Górnej. Na mapie z 1897 r. zaznaczone jest rozległe założenie – może o charakterze częściowo parkowym – z niewielką rządcówką zaznaczona w miejscu obecnego dworku oraz obszernymi zabudowaniami gospodarczymi usytuowanymi na płd-wsch. od obory. Teren obory był jeszcze niezabudowany, częściowo zajęty pod jakiś regularne wzniesienie – kopiec widokowy (?). **Fakt ten datuje budynek na początek XX w.** Również wówczas powstał, na starych piwnicach, budynek zachowanego dworku – rządcówki. Obora o starannie opracowanej bryle i dekoracji architektonicznej wskazuje, że był to nowoczesny na swoje czasy obiekt, dobrego projektu. Od 1918 aż do II wojny św. majątek był własnością Andrzeja Sapiary, który w 1933 r. osiadł w Żurawicy i zajął się prowadzeniem gospodarstwa i hodowla bydła zarodowego. Po nacjonalizacji folwark był użytkowany przez Kółko Rolnicze, a obora jako magazyny i stodoła.

Pierwotnie budynek posiadał jednoprzestrzenne wnętrze, z użytkowym poddaszem z dwiema lukarnami w połaci zachodniej. W elewacji frontowej, na osi, znajdowały się szerokie drewniane wrota komunikujące wnętrze – komunikację poprzeczną zapewniało troje wrót – w tym dwa w elewacji zachodniej (ob. jedno zamurowane). Doświetlenie stanowiły niewielkie prostokątne okienka – ob. zachowane częściowo. Poddasze było dostępne poprzez drabiniaste schody prowadzące na balkon i szerokie drzwi umieszczone w szczycie frontowym. Prawdopodobnie w latach 70. zabudowano części szczytowe obory na pomieszczenia socjalne i biurowe, powiększono niektóre okna, wykonano dobudówkę wejściową przy elewacji zachodniej i podest z wejściem przy elewacji wschodniej, usunięto szerokie wrota wjazdowe od frontu w ich miejsce wprowadzając obecnie zachowane drzwi, elewację wschodnią pozbawiono gzymsu.

13. Opis (sytuacja, materiał, konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: budynek usytuowany w zachodniej części wsi Żurawica (tzw. Górna), na terenie dawnego zespołu folwarcznego, z którego pozostał obecnie dworek – rządcówka. Obora usytuowana jest na południe od niego, po przeciwnej stronie drogi prowadzącej do d. koszar austriackich, ob. Szpitala Psychiatrycznego. Wolnostojący na obszernej, ogrodzonej działce; zajmuje jej zachodnią część przy wąskiej drodze prowadzącej do kładki na potoku przepływającego ok. 20 m za budynkiem. Elewacją frontową zwrócony na południe.

Materiał, konstrukcja, technika: budynek zbudowany z cegły pełnej i kamienia w partii fundamentów i przyziemia, otynkowany, szczyt północny oszalowany deskami; strop drewniany belkowy nagi, wsparty na dwóch rzędach drewnianych słupów, w częściach szczytowych stropy płaskie drewniane z podsufitką w części obitą płytami pilśniowymi; więźba dachowa drewniana; dach naczółkowy kryty dachówką ceramiczną; posadzki – wylewka betonowa i glinobitka, w części pomieszczeń brak; stolarka – drewniane, deskowe, dwuskrzydłowe wrota obite blachą, na poddaszu opierane, zamknięte prostokątnie i odcinkowo, zawieszone na żelaznych zawiasach (krukach); drzwi jednoskrzydłowe spagowe; ponadto wtórnie tu umieszczone w elewacji frontowej drzwi jednoskrzydłowe, płycinowe z przeszklonymi skrzydłami i z nadświetlem; okna – drewniane w formie leżących prostokątów, o drobnych podziałach, ponadto wtórne, drewniane, prostokątne, skrzynkowe, 2- i 3-dzielne o różnych wymiarach.

Rzut: na planie regularnego, wydłużonego prostokąta, w części centralnej o jednoprzestrzennym wnętrzu o trójdzielnym układzie utworzonym przez dwa rzędy słupów, w częściach szczytowych wtórne podziały na pomieszczenia biurowe i gospodarcze.

Bryła: budynek jednokondygnacyjny, niepodpiwniczony, nakryty wysokim dachem naczółkowym, z użytkowym poddaszem.

Elewacje: wszystkie otynkowane; frontowa i tylna szczytowe, dwukondygnacyjne, trójosiowe. Frontowa o starannym opracowaniu architektonicznym – jednoosiowa część środkowa podkreślona szerokimi, płaskimi lizenami przechodzącymi przez całą wysokość, pomiędzy nimi prostokątny otwór drzwiowy na parterze i szerokie opierane wrota na II kondygnacji podkreślone wydatnym, profilowanym gzymsem. Szczyt w częściach bocznych oddzielony dwoma gzymsami. Naroże wschodnie wzmocnione szkarpa; tylna – przebita dwoma oknami, szczyt odeskowany pionowo. Boczne – parterowe, osłonięte szerokim, drewnianym okapem dachu, bez dekoracji za wyjątkiem fragmentu gzymsu zachowanego w elewacji zachodniej i zdwojonych pilastrów podkreślających wrota – wjazdy do wnętrza.

Wnętrze i wyposażenie: zachowało się czytelne pierwotne ukształtowanie przestrzeni o trójdzielnym układzie utworzonym przez rzędy słupów podtrzymujących belkowy strop, zniekształcone przez późniejsze zabudowanie części szczytowych. Brak zabytkowego wyposażenia za wyjątkiem opieranych drzwi na poddasze i dwoje starych szerokich wrót.

Instalacje: elektryczna (niesprawna).

<p>14. Kubatura</p> <p>Ok. 2800 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>pow. zabud. – ok. 700 m² pow. użyt. – ok. 600 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>obora</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nieużytkowane</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W latach 60-70. XX w. - przekształcenie wnętrza poprzez wprowadzenie podziałów części szczytowych ze zmianą otworów okiennych i drzwiowych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan obiektu katastrofalny – zamknięte fundamenty i ściany, ściany wewnętrzne częściowo wyburzone, w części zarwana konstrukcja dachowa i stropy, znaczne ubytki pokrycia dachu – w szczytach zawalonego, brak rynien i rur spustowych, brak posadzek i części stolarki, wyposażenie wnętrza i instalacje całkowicie zdewastowane, zniszczone elewacje – odpadnięte i odspojone tynki, znaczne ubytki struktury murów.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczny remont kapitalny obiektu z zachowaniem dekoracji elewacji frontowej, powrotem do pierwotnego kształtu otworów wejściowych i okiennych, utrzymaniem czytelności pierwotnego układu wnętrza.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Mapa wojskowa z 1897 roku, kserokopia w archiwum WUOZ w Przemyśle

22. Bibliografia

Karta ewidencyjna (zielona) d. obory dworskiej w Żurawicy Górnej,
opr. J. i A. Czerepińscy, 1963 (rkps w archiwum WUOZ w Przemyśle)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst: mgr Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2008 r. *ZB*

plany, rysunki : Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2008 r. *ZB*

zdjęcia fotograf.: Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2008 r. *ZB*

miejsce przechowania negatywów: w posiadaniu autora karty

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki: nr 1-2 - zdjęcia

1. Miejsowość:

ŻURAWICA

2. Obiekt:

obora dworska

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

Zdjęcia: 1) Widok ogólny od pn.- wsch; 2) Elewacja frontowa – północna; 3) Elewacja tylna – południowa; 4-6) Elewacja wschodnia; 7) Elewacja zachodnia; 8) Wnętrze - widok na część pln; 9) Wnętrze – widok na ścianę wsch.; 10) Wnętrze – ściana zachodnia; 11) Wnętrze – część północna; 12) Wnętrze – widok na część południową; 13) Drzwi na poddasze w elewacji północnej.

1)

2)

3)

4)

5)

6)

Wkładkę założył: Zofia Kostka-Bienkowska, wrzesień 2008 r.

Miejsce przechowywania negatywów: w posiadaniu autora karty *ZB*

8)

9)

10)

11)

12)

13)